

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om upphävande av 3 § 2 mom. lagen om upphävande av vissa lagar som hänför sig till lantbruket

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att 3 § 2 mom. lagen om upphävande av vissa lagar som hänför sig till lantbruket upphävs. Enligt den bestämmelse som föreslås bli upphävd tillämpas den balanseringslag som upphävdes vid ingången av 1995 fortfarande på vissa balanseringsavtal som ingåtts mellan en odlare och lantbruksförvaltningen. Sådana är exempelvis de avtal om att inte odla åker som slöts 1992 och genom vilka odlaren förbinder sig att permanent lägga ned lantbruksproduktio-

nen på en åker.

Enligt propositionen skall de avtal som ingåtts samt de övriga åtgärder som vidtagits med stöd av balanseringslagen förfalla. Den odlade mark som omfattas av avtalen skall kunna tas i bruk utan särskilda myndighetsåtgärder.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfast.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I den nationella jordbrukspolitik som tillämpades innan Finland blev medlem av EU försökte man styra och balansera lantbruksproduktionen bl.a. för att den belastning överproduktionen inom lantbruket innebär för samhällsekonomin skulle hållas inom rimliga gränser. Balanseringsåtgärderna, som bl.a. omfattade olika avtal för minskning av lantbruksproduktionen, grundade sig på lagen om balansering av lantbruksproduktionen (1261/1989), nedan balanseringslagen, samt på de beslut av statsrådet som utfärdats med stöd av den. Efter att Finland vid ingången av 1995 blivit medlem av EU upphävdes den ovan nämnda balanseringslagen, tillsammans med annan centrala nationell lagstiftning som gällde jordbrukspolitiken, genom lagen om upphävande av vissa lagar som hänför sig till lantbruket (1099/1994), nedan lagen om upphävande.

Enligt den övergångsbestämmelse som ingår i 3 § 2 mom. i lagen om upphävande tillämpas balanseringslagen dock på avtal som ingåtts innan lagen om upphävande trädde i

kraft samt på andra balanseringsåtgärder för vilka ansökan anhängiggjorts innan lagen om upphävande trädde i kraft. I 3 § 2 mom. föreskrivs vidare att odlaren har rätt att frångå ett avtal som avses i 18 § 2 mom. i balanseringslagen endast om jord- och skogsbruksministeriet på skälighetsgrunder på ansökan beviljar tillstånd till det. Tillstånd kan beviljas när det finns särskilt vägande skäl. Sådana avtal som avses i balanseringslagens 18 § 2 mom. är avtal mellan lantbruksförvaltningen och odlaren om permanent nedläggning av lantbruksproduktionen på en åker, dvs. avtal om att inte odla åker. Närmare föreskrifter om dessa avtal ingår i statsrådets beslut om nedläggning av lantbruksproduktionen på åker (65/1992), enligt vilket avtal om att inte odla kunde ingås år 1992.

Avtal om att inte odla åker ingicks i Finland 1992 om en areal på sammanlagt 17 000 hektar åker. Avtalsarealen utgjordes i huvudsak av områden i landets norra och östra delar samt i landets inre delar. En mycket liten del av avtalsarealen har med tillstånd av jord- och skogsbruksministeriet tagits i bruk för odling. Ett gällande avtal om att inte odla åker utgör inget hinder för lantbruksstöd.

Avtal om att inte odla åker är ett avtal mellan lantbruksförvaltningen, dåvarande lantbruksdistriktet och odlaren. Avtal om att inte odla åker, som med stöd av balanseringslagen förhindrar att en åker används för odling, registreras inte i fastighetsdatasystemet.

Då Finland blev medlem av EU upphävdes många av de system som begränsade jordbruket, såsom systemet med husdjurstillstånd och den tidsbestämda begränsningen av åkerrojning. De har som regel ersatts av den fria produktion som kännetecknar europeisk jordbrukspolitik. Då man 1994 upphävde delar av den nationella jordbrukspolitiska lagstiftningen ansåg man det befogat att de avtal om att inte odla åker som ingåtts 1992 förblev i kraft. Motiveringen var främst att endast en kort tid förflutit sedan avtalen ingåtts och att de avtalsenliga ersättningar som betalats hade varit exceptionellt höga. Vid den tidpunkten motsvarade de nästan det gängse priset för en åker. Det rörde sig om avtal genom vilka odlarna förband sig att permanent avstå från odling av en åker. Då endast en kort tid hade förflutit sedan avtalen ingåtts hade det varit lätt att återuppta produktionen på åkrarna. Odlare som frigjorts från avtalen skulle härvid ha haft en avsevärd ekonomisk nytta. Eftersom de åkrar som omfattades av avtal om att inte odla åker hade varit i produktion 1991 uppfyllde de även kraven för beviljande av s.k. CAP-stöd. Om de återtagits för odling hade de ökat omfattningen av den areal som är berättigad till CAP-stöd och därmed minskat beloppet av stöd per enhet.

För närvarande torde största delen av avtalsarealen ha blivit permanent skogsmark och det är knappast troligt att beskogade eller skogbevuxna åkrar längre i någon högre grad kommer att odlas upp. Å andra sidan skulle möjligheten att ta i bruk åkrar som omfattas av avtal om att inte odla åker i vissa fall ge jordbruksproduktionen en chans att utvecklas på områden där ingen tillskottsåker finns att tillgå. På gårdar som omfattas av avtal om att inte odla åker kan även finnas byggnader i användbart skick, vilket vid sidan av ibrukttagandet av åkrarna kan främja deltidsboende eller rentav permanent bosättning i glesbygdsområden.

Tidsfristen för möjligheten till återkrav av det stöd som beviljas i samband med avtal

om att inte odla åker, dvs. tio år från utbetalningen av ersättningen enligt avtalet eller av första posten av ersättningen, håller på att löpa ut. Staten har därmed inte längre några möjligheter att åtgärda avtalsbrott. En annan faktor som skapar osäkerhet är även att begränsningarna i fråga om användningen av en åker inte har införts någonstans. Därför vore det befogat att upphäva 3 § 2 mom. i lagen om upphävande, vilket skulle medföra att avtalen förfaller och de åkerarealer som omfattas av avtalen fritt kan tas i bruk för odling. För ibrukttagandet krävs inga myndighetsåtgärder eller beslut. Ur odlarnas synvinkel innebär lagförslaget och det att avtalen därigenom förfaller att begränsningen i fråga om användningen av mark i deras ågo upphävs.

2. Propositionens verkningar

Propositionen har inga direkta statsfinansiella verkningar och inga verkningar i fråga om statsförvaltningens organisation eller personalen inom statsförvaltningen. Propositionen har inte heller några betydande miljökonsekvenser eller verkningar i fråga om den regionala utvecklingen.

3. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Utlåtanden har begärts av finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, arbetskrafts- och näringscentralerna, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK samt Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf. I propositionen har man såvitt möjligt försökt beakta de synpunkter som framförts i utlåtandena.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om upphävande av 3 § 2 mom. lagen om upphävande av vissa lagar som hänför sig till lantbruket

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs 3 § 2 mom. i lagen den 8 december 1994 om upphävande av vissa lagar som hänför sig till lantbruket (1099/1994).

Samtidigt förfaller de avtal som ingåtts med stöd av lagen om balansering av lant-

bruksproduktionen (1261/1989) samt övriga balanseringsåtgärder som vidtagits med stöd av den.

2 §
Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 3 oktober 2003

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Juha Korkeaoja*